

Απανθίσματα Παναγιώτη Κονδύλη

(του μεγάλου διανοητή που χάθηκε πρόωρα)

Μετάφραση: ΛΑΜΠΡΟΣ ΛΑΡΕΛΗΣ (Από Νέα Εστία τ.1717)

Συμβολές στη θεωρία της επικοινωνίας και της αγάπης προς τον πλησίον

Ακριβώς οι πνευματωδέστερες συζητήσεις αποδεικνύουν το αδύνατο της συναίνεσης: αυτές δείχνουν ότι για κάθε επιχείρημα υπάρχει και ένα αντεπιχείρημα.

Ο διάλογος μεταξύ ετεροφρόνων είναι αδύνατος και μεταξύ ομοδόξων περιττός.

Απαρχή ξεχωριστής οικειότητας: να κουτσομπολεύεις κατ' ιδίαν μ' έναν τρίτο τους κοινούς σας φίλους.

Όταν προσδοκούμε από τους άλλους να μάς «καταλάβουν», στην ουσία τους ζητούμε να μάς συμμεριστούν την αυτοκατανόησή μας. Φιλία είναι η (σιωπηρή) συμφωνία ότι η μία πλευρά συμμερίζεται την αυτοκατανόηση της άλλης.

Μιά συζήτηση περί φιλίας ή αγάπης μπορεί να σημάνει την αρχή ή το τέλος της φιλίας ή της αγάπης.

Οι αλαζόνες προκαλούν την αντιπάθεια επειδή δεν μπορούμε να περιμένουμε επιβεβαίωση της δικής μας φιλαυτίας.

Οι ανόητοι μονίμως παραπονούνται ότι οι ευφυείς είναι επηρμένοι.

Στις επιτυχίες αισθανόμαστε πάνω από το ανθρώπινο μέτρο, στις αποτυχίες αναλογιζόμαστε την κοινή ανθρώπινη μοίρα.

Η μεγάλη ματαιοδοξία σε αντίθεση προς τη μικρή, που ζει από τις προσόδους του πυρετώδους πάρε-δώσε στο Vanity Fair της καθημερινότητας, είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητη από τον έπαινο και την επιδοκίμασία· γι' αυτό και φαντάζει σαν μετριοφροσύνη.

Η ευγένεια συνιστά συχνότατα τον πιο επιδέξιο καιροσκοπισμό: μόνο ευγενείς άνθρωποι κατορθώνουν να κρατούν πάντοτε και συγχρόνως όλες τις πόρτες ανοιχτές.

Συμπληρωματικά περί οπτικής

Οι παρωπίδες προσφέρουν ασφαλή προσανατολισμό.

Επειδή τα όρια των ονείρων είναι ρευστά, γίνονται ρευστά και τα όρια του Πραγματικού: γιατί το Πραγματικό βλέπεται από τη σκοπιά του ονείρου.

Ελπίδα και φόβος παρεμποδίζουν την κατανόηση των ανθρώπινων πραγμάτων· η ελπίδα όμως ξεπερνιέται πολύ δυσκολότερα από το φόβο.

Ο άνθρωπος είναι ικανός να πιστέψει οτιδήποτε, προκειμένου να πείσει τον εαυτό του και τους άλλους ότι οι πράξεις του βρίσκονται σε συμφωνία με τις πεποιθήσεις του.

Μάς ενδιαφέρει λιγότερο το τί είμαστε από το τί πιστεύουν οι άλλοι για μάς.

Ευσεβείς διαλογισμοί

Μετά το θάνατο του Θεού όλα επιτρέπονται — θρησκολογούν ορισμένοι· όσο ζούσε ακόμη ο Θεός, τα είχε επιτρέψει όλα από μόνος του — διαπιστώνουν άλλοι.

Αν ο θάνατος δεν έχει νόημα, τότε δεν έχει νόημα ούτε η ζωή: αυτό υπήρξε ανέκαθεν το ισχυρότερο —και δολιότερο— επιχείρημα των επί γης τοποτηρητών του Εκείθεν.

Ο διάβολος είναι εξαιρετικός θεολόγος, οι θεολόγοι μέτριοι διάβολοι.

Κοινωνιολογία της ηθικής και ηθική της κυριαρχίας.

Γιατί οι μικροαστοί δεν είναι ποτέ κυνικοί: η πίστη στην ύπαρξη και την πρακτικότητα των γενικώς αποδεκτών κανόνων της ηθικής τους παρέχει ένα αίσθημα πρόσθετης ασφάλειας.

Ο τωρινός κυρίαρχος επικαλείται τη λογική, ο μελλοντικός υμνεί την ελευθερία.

Οι ιδέες είναι η παρηγοριά των αδύναμων και η πρόφαση των ισχυρών.

Φιλοσόφων εγκώμιον

Η έλλειψη ιστορικής παιδείας είναι η αστείρευτη πηγή έμπνευσης των φιλοσόφων.

Το πρώτο μέλημα του επαγγελματία φιλοσόφου είναι να πείσει τον εαυτό του και τον κόσμο ότι κερδίζει το μισθό του όχι ως απλός εργαζόμενος, σαν όλους τους άλλους, αλλά ως ευεργέτης της ανθρωπότητας.

Οι θεωρητικές αναμετρήσεις μεταξύ φιλοσόφων γίνονται ειλικρινείς μόνο όταν καταλήγουν σε προσωπικές ύβρεις.

Μιά παραβολή των πολιτικών αναλύσεων του Tocqueville και του Hegel δείχνει ότι ο κήρυκας του απόλυτου Πνεύματος ήταν τελικά επαρχιώτης.

Περί υγιεινής ζωής

Οριστικό επιχείρημα υπέρ του καπνίσματος: η απόλαυση είναι βέβαιη, ο κίνδυνος είναι ενδεχόμενος.

Ζητήματα γούστου

Απ' όλα προτιμώ περισσότερο την μετριοφροσύνη των αμορφώτων. Όμως από το θράσος των ημιμαθών προτιμώ τη ματαιοδοξία των πεπαιδευμένων.

Είναι καλό που το σώμα μου δεν μπορεί να διαπράξει όλες τις αμαρτίες του πνεύματός μου.

Ο απέραντος πόθος να ρουφήξεις τον κόσμο — και η απέραντη ανία αφότου το έκανες.

Το φθινόπωρο είναι ο πιο εμπνευσμένος κιτς ζωγράφος.

Ο γάμος ισοδυναμεί με την απόπειρα να αντικαταστήσουμε όλα τα βιβλία του κόσμου με μία και μόνη εγκυκλοπαίδεια.

Summa summarum

Καμιά αθωότητα δεν είναι αθώα, καμιά ενοχή δεν είναι ένοχη.

Ανθρώπινο είναι οτιδήποτε πράττουν ή έχουν πράξει οι άνθρωποι.

Οι αξίες είναι σχετικές και ο άνθρωπος θνητός: στην έσχατη συνέπειά του τούτο το στοιχειώδες συμπέρασμα σημαίνει: μηδενισμός.

Ο ανδρισμός, ο οριστικός δηλαδή αποχαιρετισμός κάθε ελπίδας και φόβου, είναι η ηθική του μηδενισμού.

Το Δαιμονικό δεν είναι κάποιο σκοτεινό ορμέμφυτο, αλλά η έσχατη συνέπεια της σκέψης.

Να μη θέλεις τίποτα, να θέλεις το τίποτα, να μη θέλεις: αυτές είναι κατά σειρά οι δυνατές κλιμακώσεις της βούλησης.